

SVIAR KOYRT HØGRUMEGIN Í 51 ÁR

3. september í 1967 varð ferðslógin broytt í Svøríki. Fyri hendan dag koyrdu tey í vinstru síðu á svensku vegunum. Men hendan dagin steðgaði øll ferðsla eina løtu, og so fluttu allir bilar yvir í høgru síðu at koyra. Vit hugsa ofta um Bretland, tá vit tosa um vinstrakoyring, har vinstrakoyring hevur veird galdandi langt áðrenn bilurin varð uppfunnin. Nógv lond, sum hava hava samband við Bretland so ella so koyra eisin í vinstru síðu. Kortið vinstrumegin vísir við bláum lond, har tey koyra í vinstru og reyðum har tey koyra í høgru síðu

Hans Mortensen 75 ár

Í gjár, 2. september 2018, fyllir vinnulívsmáðurin, íverksetin og ítróttarmaðurin Hans Mortensen 75 ár.

Hans Mortensen var føddur í Havn, sonur Ebbu og Niels Mortensen, sum bæði róku handilsvirksemi í høvuðsstaðnum.

Tað var longu í 1973, at Hans Mortensen, saman við øðrum stovnaði felagið aftan fyri SMS.

Tórshavnar Býráð hevði ætlanir um solumiðstøð á Trapputrøðni. Hetta skuldi gerast á tann hátt, at gjørd varð ein høvuðsgøta, har handlar so kundu byggja sær handilshøli framvið. Tá alt so var liðugt, skuldi tak leggjast á.

Hetta hugskot helt Hans Mortensen ikki vera tað besta, og tí bar hann upp á mál við býráðið um ta loysnina, sum seinni gjørdist SMS.

– Hetta var ein tung process, og málið var fyri í býráðnum fleiri ferðir, men tað endaði so við, at Petur Christiansen, borgarstjóri, kundi skjóta fyrsta skotið í 1976, greiddi Hans Mortensen frá í Sosialinum fyri nøkrum árum síðini.

Tá ið SMS lat upp tann 2. november í 1977, var SMS ikki tað, ið tað er í dag. Tá vóru bert tvær lonir – og handlarnar kundu tú telja á fingrunum.

Men ætlanin var altíð, at byggjast skuldu fleiri lonir afturat, og í 1980 var farið undir at byggja hinar fyra lonirnar.

Seinni í áttatiárunum vóru aðrar um- og útbyggingar gjørdar, ein tann størsta, tá parkeringskjallarin og goymsluhølini norðanfyri vórðu gjørd.

Fyri havnarborgarar – og feroyingar annars – var tað nakað nýtt at kunna fara til handils »undir taki«. Nógv varð tosað um, at hetta fór at kóva miðbýin, og tað vóru fólk, sum als ikki vildu seta sín fót í SMS av slíkum grundum. Men í dag munnu tey vera fá, ið ikki keypa í SMS av hugsjónarligum orsøkum.

Tað, sum eisini sermerkti SMS var matvøruhandilin Superland, sum skifti navn til Miklagarð fyra mánaðir

Á móðurmálsdegnum 25. mars í 2015 fekk Hans Mortensen móðurmálsviðrislønina fyri sítt málsliga ágrýtni fyri føroyskum lýsingarmáli. Aftanfyri sæst kona Hans, Marjun á Plógv

eftir upplatingina, tann 1. mars 1978.

Umframt at hetta var ein stórur handilin, so bar nú eisini til at keypa fekst neytakjót, sum var innflutt úr Danmark í kølibingjum.

Leiðari í slaktarinum í SMS tá var tann 26 ára gamli danin, Jørgen Jørgensen – og har er hann enn.

Hann hevði ongantið verið í Føroyum fyrr, og hann hevur mangan greitt frá, at hann »kjøtmessiga« fekk eitt sjokk, tá hann sá, hvussu skilið var við feskum neytakjøti í Føroyum.

Tey í Miklagarði fóru tí beinanvegin at leggja til rættis, hvussu fekst neytakjót kundi innflytast úr Danmark, og gjørdar vóru serligar kølibingjur at flyta kjøtið í.

Hans Mortensen fór eftir lokna skúlagongd fór Hans í bankalæru í Føroya Banka, og í 1965 byrjaði hann á Niels Brock í Keypmannahavn, haðani hann tók prógv í 1967. Hans starvaðist í tvey ár í Magasin du Nord á Kongens Nytorv í Keypmannahavn, áðrenn hann vendi heimaftur at stovna eina fyrritøku og at vera við til at skipa handilsliga umhvørvið í Føroyum av nýggjum.

Hans Mortensen var m.a. við til at leggja lunnar undir

mongu handilsstevnurnar í Havn í sjei- og áttatiárunum.

Hann var stjóri í SMS frá tí, at felagið var stovnað til 2007, eftir at hann longu í 1996 so liðandi hevði latið soninum, Niels Mortensen, alsamt fleiri leiðsluuppgávur. Í 2007 tók Hans seg úr samtakinum, ið síðani hevur

verið í áhaldandi menning, og sum í dag í høvuðsheitum fevnir um Mylnurnar, Bónus-handlarnar, royndarstovuna Thetis umframt ognarlutir í øðrum fyrritøkum.

Framsýgni, framburður og viljastyrki eyðkenna Hans Mortensen, sum miðskeiðis í áttati-árunum

eisini hevði ætlan um ein vitanar- og granskaradepil á Sundi – sonevndi Sundsdepilin. Endamálið var at menna føroyskar vørur og útflutning, men hendan ætlanin fekk ongantið neyðugu undirtøkuna.

Hans Mortensen hevur í sínum virkseimi dugað at tikið við íblástri uttanlands, samstundis sum hann hevur megnað at varðveitt føroysk eyðkenni og føroyskan uppruna í øllum, hann hevur tikist við. Tað ber til at siga, at langt áðrenn onnur sóu menningina, sum fór fram í handilsligum virkseimi úti í heimi, hevði Hans longu hugsað hesar broytingar sum samrunnan part av føroyskum handilslívi.

Hans legði stóran dent á, at SMS fekk eitt føroyskt byggisnið, og hann hevur í handilsbløðum, lýsingum og dagliga virkseminum lagt doyðin á føroyska málið, soleiðis at vit í dag hava eitt væl gróðursett føroyskt handilsmaal. Fyri sítt ótroyttliga málsliga ágrýtni fekk Hans Mortensen í 2015 móð-

urmálsvirðislønina. Hans Mortensen hevur eisini havt eitt virkið ítróttarlív, har hann iðkaði hondbólt á høgum stigi og tók lut í felagsarbeiðinum. 20 ára gamal gjørdist hann formaður í Neistanum í 1963, og í 1964 var hann við á fyrsta føroyska manslandslíðnum í hondbólti. Hann var eisini venjari hjá landsliðnum í 1976, tá manslandslíðið í hondbólti var við í C-HM í Portugal, har føroyska landsliðið stóð seg betur enn bæði Stórabretland og Belgia.

Tað er sostatt ein sera virkin maður, sum í dag kann hátíðarhalda 75 árin saman við sínum kærnu. Hans Mortensen eigur børnini Elisabeth Christiansen (fødd Mortensen) og Niels Mortensen saman við Birgith Aslaugh Mortensen (fødd Sivertsen). Hann gjørdist einkjumaður í 2001, tá Birgith andaðist av herviligari sjúku. Hans Mortensen er eisini abbi og langabbi, og í 2007 giftist hann uppáttur við Marjun á Plógv. Hjartaliga tillukku við 75 ára degnum.

Tá Petur Christiansen, borgarstjóri í Havn skjeyt fysta skotið av til SMS. Saman við Petur C siggjast Hans Mortensen, stjóri í SMS og 10 ára gamli sonurin, Niels, sum í dag eisini er stjóri í SMS